

Sylvain Neuvel

Slapende reuzen

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

Het was mijn elfde verjaardag. Ik had een nieuwe fiets van mijn vader gekregen: wit en roze, met kwastjes aan de handvaten. Ik wilde er het liefst meteen een stukje op gaan rijden, maar mijn ouders wilden niet dat ik wegging terwijl mijn vriendjes en vriendinnetjes er waren. Het waren trouwens niet echt mijn vriendjes en vriendinnetjes. Ik ben nooit goed geweest in het sluiten van vriendschappen. Ik hield van lezen. Ik hield van wandelen in het bos. Ik hield ervan om alleen te zijn. En ik voelde me altijd een beetje uit mijn element met andere kinderen van mijn leeftijd. Daarom nodigden mijn ouders op mijn verjaardag meestal de buurkinderen uit. Dat waren er nogal wat, en van sommige wist ik nauwelijks hoe ze heetten. Maar ze waren allemaal erg aardig, en ze namen allemaal iets voor me mee. Dus ik bleef. Ik blies de kaarsjes uit. Ik maakte de pakjes open. Ik glimlachte veel. Ik kan me de meeste cadeautjes niet herinneren omdat ik alleen maar aan mijn fiets kon denken.

Het was bijna etenstijd toen iedereen weg was, en ik kon geen minuut langer wachten. Het begon al te schemeren, en als het donker was zou ik van mijn vader niet meer naar buiten mogen tot de volgende ochtend.

Ik glipte de achterdeur uit en fietste zo snel als ik kon het bos in, dat aan het einde van de straat begon. Na ongeveer een minuut of

tien begon ik het wat rustiger aan te doen. Misschien was het ondertussen donkerder dan ik prettig vond, en ik dacht erover om terug te gaan. Het kan ook zijn dat ik gewoon moe was. Ik stopte even en luisterde naar de wind die aan de takken schudde. Het begon herfst te worden. Het bos was in een bont schouwspel veranderd en had een nieuwe dimensie aan de heuvels toegevoegd. De lucht voelde plotseling kil en vochtig aan, alsof er regen kwam. De zon ging langzaam onder, en de hemel achter de bomen was zo roze als de kwastjes.

Achter me hoorde ik iets kraken. Het kon een haas zijn geweest. Iets trok mijn blik naar de voet van de heuvel. Ik liet mijn fiets op het pad achter en begon me voorzichtig een weg omlaag te banen. Daarbij moest ik voortdurend takken opzij buigen. Het was moeilijk te zien, want de bladeren waren nog niet gevallen, maar tussen de bomen door ontwaarde ik een turquoise gloed. Ik kon niet precies bepalen waar hij vandaan kwam. Het was niet de rivier. Die hoorde ik in de verte, en het schijnsel was veel dichterbij. Het leek overal vandaan te komen.

Uiteindelijk bereikte ik de voet van de heuvel. En toen verdween de grond onder mijn voeten.

Ik herinner me niet veel van wat er daarna is gebeurd. Ik was urenlang buiten bewustzijn, en de zon was al op toen ik weer bijkwam. Mijn vader stond een meter of vijftien boven me. Zijn lippen bewogen, maar ik hoorde geen geluid.

Het gat waarin ik me bevond was volmaakt vierkant en ongeveer zo groot als ons huis. De wanden waren donker en recht, en ik zag ingewikkeld snijwerk dat een prachtig, helder turquoise schijnsel verspreidde. Zo ongeveer alles in mijn omgeving gaf licht. Ik voelde met mijn handen wat om me heen. Ik lag op een bed van aarde, stenen en gebroken takken. Het materiaal eronder was een beetje gebogen en voelde egaal en koud aan, als een soort metaal.

Ik had ze nog niet eerder gezien, maar boven me zwermde brandweerlieden in gele jassen rond het gat. Een paar meter van mijn hoofd daalde het uiteinde van een touw neer. Even later lag ik op een brancard en werd ik omhoog getakeld, het daglicht in.

Mijn vader wilde er achteraf niet over praten. Als ik hem vroeg

waarin ik terecht was gekomen bedacht hij gewoon een nieuw slimheidje om uit te leggen wat een gat was.

Ongeveer een week later belde er iemand aan. Ik riep mijn vader, maar die reageerde niet. Ik rende de trap af en opende de deur. Het was een van de brandweerlieden die me uit het gat had gehaald. Hij had wat foto's genomen en dacht dat ik ze wel wilde zien. En of ik dat wilde. Daar was ik, een klein ding op de bodem van het gat, op mijn rug liggend in de palm van een reusachtige metalen hand.

BESTAND NR. 003

VRAAGGESPREK MET DR. ROSE FRANKLIN, PHD, SENIOR WETENSCHAPPER, ENRICO FERMI INSTITUUT

Locatie: Universiteit van Chicago, Chicago, IL

– **Hoe groot was de hand?**

– Zes meter negentig. Maar voor iemand van elf leek hij veel groter.

– **Wat heeft u na het incident gedaan?**

– Niks. We hebben er achteraf niet veel over gepraat. Ik ben gewoon elke dag naar school gegaan zoals alle andere kinderen van mijn leeftijd. Niemand van onze familie had ooit op de universiteit gezeten, dus ze hamerden erop dat ik de lessen bleef volgen. Ik ben uiteindelijk afgestudeerd in natuurkunde.

Ik zie waar u naartoe wilt. Ik wou dat ik kon zeggen dat ik vanwege de hand voor de wetenschap heb gekozen, maar ik ben er gewoon altijd goed in geweest. Mijn ouders kwamen er al vroeg achter dat ik er aanleg voor had. Ik geloof dat ik al op mijn vierde mijn eerste natuurkundedoos kreeg met kerst. Zo'n elektronische kit. Je kon er een telegraaf mee maken, en meer van dat soort dingen, door draadjes in kleine metalen veertjes vast te zetten. Ik denk niet dat ik iets anders was gaan doen als ik die dag naar mijn vader had geluisterd en thuis was gebleven.

Enfin, na de middelbare school wilde ik datgene blijven doen waar ik goed in was, dus ik ben gaan studeren. U had mijn vader moeten zien toen we te horen kregen dat ik tot de Universiteit van Chicago was toegelaten. Ik heb nooit van mijn leven iemand zo trots gezien.

Hij zou niet blijer zijn geweest als hij een miljoen had gewonnen. Nadat ik mijn PhD had afgerond ben ik aangenomen bij de UvC.

– Wanneer heeft u de hand teruggevonden?

– Ik heb hem niet teruggevonden. Ik was er niet naar op zoek. Het heeft zeventien jaar geduurd, maar volgens mij kun je beter zeggen dat hij mij terug heeft gevonden.

– Wat was er mee gebeurd?

– Met de hand? Na de ontdekking heeft het leger de boel overgenomen.

– Wanneer was dat?

– Nadat ik in het gat was gevallen. Nog geen acht uur later stond het leger voor de deur. Kolonel Hudson – ik geloof dat hij zo heette – had de leiding over het project. Hij kwam uit de buurt, dus hij kende zo'n beetje iedereen. Ik kan me niet herinneren dat ik de man ooit heb ontmoet, maar de mensen die hem wel hebben gesproken, hadden niets dan lof voor hem.

Ik heb gelezen wat er nog over was van zijn aantekeningen – het leger had het meeste zwart gemaakt. Gedurende de drie jaar waarin hij de leiding had, heeft hij zich hoofdzakelijk gericht op het achterhalen van de betekenis van de opschriften. De hand zelf, die meestal als 'het artefact' wordt aangeduid, wordt maar een paar keer terloops genoemd, wat aangeeft dat degenen die de kamer hebben gebouwd een behoorlijk complex religieus systeem moeten hebben gehad. Ik denk dat Hudson een vrij nauwkeurig idee had van wat dit volgens hem moest zijn.

– En wat was dat volgens u?

– Geen idee. Hudson was beroepsmilitair, geen natuurkundige. En ook geen archeoloog. Hij had nooit iets gestudeerd wat in de verste verte op antropologie of linguïstiek leek, of iets anders wat ook maar enigszins bruikbaar kon zijn in deze situatie. Hij was nogal voorin genomen, en de ideeën die hij erop nahield waren waarschijnlijk uit de populaire cultuur afkomstig. Misschien was hij fan van Indiana Jones of zo. Gelukkig had hij competente mensen om zich heen. Maar het moet voor hem geen pretje zijn geweest om de leiding te hebben over een project dat hij nauwelijks kon bevatten.

Het fascinerende is dat ze zo veel energie hebben gestoken in het weerleggen van hun eigen bevindingen. Hun eerste analyse gaf aan dat de kamer ongeveer drieduizend jaar geleden was gebouwd. Omdat ze zich daar weinig bij konden voorstellen hebben ze organisch materiaal dat op de hand was aangetroffen aan een koolstofdatering onderworpen. Maar die tests gaven aan dat hij nog veel ouder was, ergens tussen de vijf- en zesduizend jaar oud.

– En dat hadden ze niet verwacht?

– Dat kunt u wel stellen. U moet begrijpen dat dit indruist tegen alles wat we over Amerikaanse beschavingen weten. De oudste beschaving die we kennen was gevestigd in de Peruaanse regio Norte Chico, en de hand was ongeveer duizend jaar ouder. En zelfs als dat niet zo was is het zo klaar als een klontje dat de mensen destijds niet in staat waren om een reusachtige hand helemaal uit Zuid-Amerika naar South Dakota te vervoeren. Daarbij kwamen dergelijke hoogontwikkelde beschavingen in Noord-Amerika pas heel veel later op.

Uiteindelijk weet het team van Hudson de uitkomst van de koolstofdatering aan verontreiniging door materiaal uit de omgeving. Na een paar jaar incidenteel onderzoek werd de ouderdom van de locatie op twaalfhonderd jaar vastgesteld. Het zou een tempel zijn geweest van een afsplitsing van een Mississippische beschaving.

Ik heb de dossiers wel tien keer doorgenomen. Er is absoluut geen enkel bewijs dat die theorie ondersteunt, afgezien van het feit dat het een logischer verhaal lijkt dan wat de onderzoeksresultaten lijken aan te tonen. Als u het mij vraagt diende het project volgens Hudson geen enkel militair belang. Hij baalde er waarschijnlijk van dat zijn carrière langzaam maar zeker in het slop begon te raken omdat hij dag in, dag uit in een ondergronds onderzoekslaboratorium zat, en hij wilde zo snel mogelijk met iets op de proppen komen om daar te kunnen vertrekken, hoe absurd het ook was.

– En is het hem gelukt?

– Vertrekken? Ja. Het duurde iets meer dan drie jaar, maar uiteindelijk ging zijn wens in vervulling. Hij kreeg een beroerte toen hij zijn hond uitliet en raakte in coma. Een paar weken later is hij overleden.

– Wat is er na zijn dood met het project gebeurd?

– Niks. Er is niks gebeurd. De hand en de panelen hebben veertien jaar stof liggen verzamelen in een pakhuis, tot het project werd gedemilitariseerd. Vervolgens heeft de Universiteit van Chicago het onderzoek overgenomen met behulp van financiering door de NSA, en op een of andere manier hebben ze mij de leiding gegeven over de studie naar de hand waarin ik als kind terecht ben gekomen. Ik geloof niet echt in lotsbestemming, maar een doodoener als ‘wat is de wereld toch klein’ dekt de lading in de verste verte niet.

– **Waarom zou de NSA zich met een archeologisch project willen bezighouden?**

– Die vraag heb ik mezelf ook gesteld. Ze financieren allerlei soorten onderzoek, maar dit lijkt buiten hun normale interessesfeer te vallen. Het is goed mogelijk dat ze uit cryptologisch oogpunt in de taal geïnteresseerd waren, of misschien waren ze nieuwsgierig naar het materiaal waarvan de hand is gemaakt. Hoe dan ook, ze hebben ons een ruim budget gegeven, dus ik heb niet al te veel vragen gesteld. Ik heb voor de harde wetenschap een klein team tot mijn beschikking gekregen. Na afloop hebben we alles aan de vakgroep Antropologie overgedragen. Het project was nog steeds als streng geheim geclassificeerd, en ik ben net als mijn voorganger naar een ondergronds laboratorium verhuisd. Ik meen dat u mijn rapport heeft gelezen, dus de rest weet u.

– **Ja, ik heb het gelezen. U had uw rapport al na vier maanden klaar. Sommige mensen zouden zeggen dat u wat al te voortvarend te werk bent gegaan.**

– Het was een voorlopig rapport, maar u heeft gelijk. Ik denk zelf niet dat het overhaast was. Oké, misschien een beetje, maar ik had belangrijke ontdekkingen gedaan, en ik had niet de indruk dat ik met de beschikbare gegevens veel verder zou komen, dus waarom wachten? Er is in die ondergrondse kamer genoeg om ons nog generaties lang bezig te houden. Ik denk gewoon niet dat we de kennis hebben om hier veel meer uit te halen zonder nieuwe data te verzamelen.

– **Wie zijn we?**

– Wij. Ik. U. De mensheid. Wat maakt het uit? Er zijn dingen in dat lab die zich momenteel gewoon buiten ons bereik bevinden.

– Akkoord. Kunt u me vertellen wat u wél begrijpt? Hoe zit het bijvoorbeeld met die panelen?

– Dat staat allemaal in mijn rapport. Er zijn er zestien. Ze zijn ongeveer drie bij tien meter en nog geen tweeënhalve centimeter dik. Alle zestien panelen zijn rond dezelfde tijd gemaakt, ongeveer drieduizend jaar geleden. We...

– Even tussendoor. Ik neem aan dat u de theorie van de kruisverontreiniging niet onderschrijft?

– Wat mij betreft is er niet echt een reden om te twijfelen aan de koolstofdatering. En de ouderdom is eerlijk gezegd niet onze grootste zorg. Had ik al gezegd dat de symbolen al zeventien jaar licht geven zonder aanwijsbare energiebron?

Elke wand bestaat uit vier panelen waarin tientallen rijen met achttien tot twintig symbolen zijn geslepen. De rijen zijn verdeeld in groepjes van zes of zeven symbolen. We hebben in totaal vijftien verschillende symbolen geteld. De meeste worden meerdere malen gebruikt; sommige komen maar één keer voor. Zeven ervan hebben een gebogen vorm met in het midden een punt, zeven bestaan uit rechte lijnen en de laatste is alleen een punt. Ze zijn eenvoudig qua ontwerp, maar heel sierlijk.

– Is het vorige team erin geslaagd om de tekens te ontcijferen?

– De linguïstische analyse was een van de weinige onderdelen van Hudsons rapport dat niet onleesbaar was gemaakt. Ze hebben de symbolen vergeleken met elk bekend schrijfsysteem, van de oudheid tot het heden, maar er is geen significante correlatie gevonden. Ze zijn uitgegaan van de veronderstelling dat elk groepje symbolen een propositie vertegenwoordigt, zoals een zin in een moderne taal, maar omdat ze geen referentiekader hadden, konden ze niet eens speculeren over een interpretatie. Ze zijn uiterst grondig te werk gegaan, en ze hebben elke stap gedocumenteerd. Ik zag geen reden om hun werk nog een keer te doen en heb het aanbod om het team met een linguïst te versterken afgewezen. Aangezien het nergens mee te vergelijken is, is er logischerwijs geen enkele manier om er ook maar iets van een betekenis aan toe te kennen.

Misschien was ik vooringenomen omdat ik hem had gevonden,

maar ik voelde me aangetrokken tot de hand. Ik kon het niet verklaren, maar elke vezel in mijn lichaam zei me dat het de hand was waar het allemaal om draaide.

– Dat is nogal een verschil met uw voorganger. Wat kunt u me erover vertellen?

– Tja, hij ziet er echt overweldigend uit, maar ik neem aan dat u niet zo geïnteresseerd bent in een esthetische typering. Hij meet zes meter en negenentachtig centimeter van de pols tot het topje van de middelvinger. Het lijkt erop dat hij massief is en van hetzelfde metaalachtige materiaal is gemaakt als de wandpanelen, maar hij is minstens tweeduizend jaar ouder. De buitenkant is donkergrijs met bronsachtige nuances en heeft een subtiele iriserende werking.

De hand is geopend met de vingers licht gebogen en dicht tegen elkaar, alsof hij iets heel kostbaars vasthoudt, of zand dat hij niet wil morsen. Er zijn groeven op plaatsen waar de menselijke huid normaal gesproken zou plooiën, en andere die vooral decoratief lijken. Ze stralen allemaal hetzelfde turquoise licht uit, wat de iriserende werking van het metaal benadrukt. De hand ziet er krachtig uit en tegelijkertijd... verfijnd is het enige woord dat in me opkomt. Volgens mij is het een vrouwenhand.

– Ik ben momenteel meer in feiten geïnteresseerd. Waar is die krachtige, maar verfijnde hand van gemaakt?

– Het is vrijwel onmogelijk om erin te zagen of er met andere conventionele gereedschappen iets aan te veranderen. Het heeft ons meerdere pogingen gekost om een heel klein monster uit een van de wandpanelen te verwijderen. Met behulp van massaspectrografie hebben we kunnen vaststellen dat het een legering is van een aantal zware metalen, grotendeels iridium, met ongeveer tien procent ijzer en nog wat kleinere concentraties osmium, ruthenium en andere metalen uit de platinagroep.

– Die hand moet zijn gewicht in goud waard zijn.

– Grappig dat u erover begint. Hij weegt namelijk niet zoveel als hij zou móéten wegen, dus ik zou zeggen dat hij veel meer waard is dan zijn gewicht in wat dan ook.

– Hoeveel weegt hij?

– 32 ton... Ik weet het, dat is een respectabel gewicht, maar uitgaande van de samenstelling is de hand onverklaarbaar licht. Iridium heeft een zeer hoge dichtheid, misschien zelfs de hoogste van alle elementen, en zelfs met wat ijzer erin zou hij minstens tien keer zoveel moeten wegen.

– Heeft u daar een verklaring voor kunnen vinden?

– Nee. En die heb ik nog steeds niet. Ik heb absoluut geen idee met wat voor proces je zoiets zou kunnen bewerkstelligen. Eerlijk gezegd zat ik niet eens zo met het gewicht in mijn maag, maar vooral met de enorme hoeveelheid iridium. Iridium is niet alleen een van de dichtste elementen, maar ook een van de zeldzaamste.

Kijk, metalen uit deze groep – waartoe ook platina behoort – binden zich heel gemakkelijk aan ijzer. Dat is wat het meeste iridium op aarde miljoenen jaren geleden heeft gedaan, toen het oppervlak nog vloeibaar was. En omdat het zo zwaar is, is het naar de kern gezakt, die zich op een diepte van duizenden kilometers bevindt. Het kleine beetje dat er nog in de aardkorst te vinden is, is over het algemeen met andere metalen vermengd, en er is een ingewikkeld chemisch proces voor nodig om ze te scheiden.

– Hoe zeldzaam is iridium in vergelijking met andere metalen?

– Zeldzaam. Heel erg zeldzaam. Laat ik het zo zeggen: als we al het zuivere iridium zouden verzamelen dat in een jaar tijd op de hele planeet wordt geproduceerd, zouden we niet meer dan een paar ton hebben. Dat is ongeveer een grote koffer vol. Met behulp van de huidige technologie zouden we er decennia over doen om voldoende bij elkaar te schrapen om dit allemaal te kunnen bouwen. Iridium is op aarde gewoon te zeldzaam, en de chondrietten liggen nu eenmaal niet voor het oprapen.

– Dat begrijp ik niet.

– Sorry. Meteorieten. Stenige meteorieten. Iridium in aardse gesteenten is zo zeldzaam dat het vaak niet detecteerbaar is. Het meeste iridium dat we winnen wordt onttrokken aan meteorieten die niet volledig zijn verbrand in de atmosfeer. Om de kamer te bouwen – en we kunnen er denk ik wel van uitgaan dat het niet het enige is wat ze hebben gebouwd – moet je ergens naartoe waar je er veel meer van kunt vinden dan op het aardoppervlak.

– Reis naar het middelpunt van de aarde?

– Jules Verne is één manier. Grote hoeveelheden van dit metaal vind je pas op een diepte van duizenden kilometers, of je zou het ergens in de ruimte moeten kunnen halen. Met alle respect voor meneer Verne, maar we kunnen voorlopig nog lang niet zo diep de aarde in om delfstoffen te winnen. De diepste mijnen waarover we nu beschikken zijn afvoerputjes vergeleken bij wat we nodig hebben. De ruimte lijkt een stuk haalbaarder. Er zijn momenteel particuliere ondernemingen die van plan zijn om in de nabije toekomst water en zeldzame metalen uit de ruimte te halen, maar die projecten bevinden zich allemaal nog in een vroege planningsfase. Hoe dan ook, als je meteorieten in de ruimte kon oogsten, zou je veel meer iridium kunnen winnen. Heel veel meer.

– Zijn er nog andere dingen die u me kunt vertellen?

– Dat was het wel zo'n beetje. Nadat we de hand een maand of wat met elk denkbaar instrument hadden bestudeerd, kreeg ik het gevoel dat we niet verder kwamen. Ik wist dat we de verkeerde vragen stelden, maar ik had geen idee wat de juiste waren. Ten slotte heb ik een voorlopig rapport opgesteld en verlof aangevraagd.

– Kunt u mijn geheugen nog even oprispen? Wat was de conclusie van dat rapport?

– Wij hebben dit niet gebouwd.

– Interessant. En hoe reageerden ze?

– Ik heb verlof gekregen.

– Verder niks?

– Nee. Ik denk dat ze hoopten dat ik niet terug zou komen. Ik heb het woord 'buitenaards' nooit gebruikt, maar dat is waarschijnlijk het enige wat ze uit mijn rapport hebben gehaald.

– Is dat dan niet wat u bedoelde?

– Niet precies. Het kan zijn dat er een eenvoudiger verklaring is, een waaraan ik gewoon niet heb gedacht. Als wetenschapper kan ik alleen maar zeggen dat de hedendaagse mens niet over de hulpbronnen, de kennis of de technologie beschikt om iets dergelijks te maken. Het is heel goed mogelijk dat een of andere oude beschaving een beter begrip van metallurgie had dan wij, maar het is niet zo dat

er in die tijd meer iridium was, of we het nu over vijfduizend, tien-duizend of twintigduizend jaar geleden hebben. Dus het antwoord op uw vraag is: nee, ik geloof niet dat mensen deze dingen hebben gemaakt. U kunt daar uw eigen conclusie uit trekken.

Ik ben niet gek. Ik beseftte dat dit waarschijnlijk het einde van mijn carrière zou betekenen. Mijn geloofwaardigheid bij de NSA heb ik in elk geval te grabbel gegooid. Maar wat had ik dan moeten doen? Liegen?

– Wat heeft u gedaan nadat u uw rapport had ingediend?

– Ik ben naar huis gegaan, naar waar het allemaal is begonnen. Ik was al bijna vier jaar niet thuis geweest, sinds het overlijden van mijn vader.

– Waar is thuis?

– Ik kom uit een plaatsje dat Deadwood heet, ongeveer een uur ten noordwesten van Rapid City.

– Ik ben niet bekend met dat gedeelte van het Middenwesten.

– Het is een gehucht dat tijdens de gold rush is gebouwd. Het ging er destijds behoorlijk ruig aan toe, een beetje zoals in wildwestfilms. De laatste bordelen zijn gesloten toen ik een kind was. Afgezien van een tv-programma op HBO, dat niet lang heeft gelopen, staat Deadwood bekend om de moord op Wild Bill Hickok. Het plaatsje heeft het einde van de gold rush en een aantal grote branden overleefd, maar het inwonertal is teruggelopen tot ongeveer twaalfhonderd.

Deadwood is niet echt welvarend, maar het bestaat nog steeds. En de natuur is schitterend. Het ligt precies aan de rand van het Black Hills National Forest met zijn grillige rotsformaties, schitterende denbossen, kale rotsen, ravijnen en kreekjes. Ik kan geen mooiere plek op aarde bedenken, en ik kan me goed voorstellen dat iemand er iets zou willen bouwen.

– Dus u noemt het nog steeds thuis?

– Ja. Het maakt deel uit van wie ik ben, hoewel mijn moeder dat waarschijnlijk niet met me eens zou zijn. Ze deed wat afstandelijk toen ik voor de deur stond. We spraken elkaar nauwelijks meer. Ik kon voelen dat ze het me kwalijk nam dat ik nooit terug was gekomen, zelfs niet voor de begrafenis van mijn vader, dat ik haar in de

steek had gelaten en dat ik haar niet had geholpen om het verlies te verwerken. Ieder mens heeft zijn eigen manier om met pijn om te gaan, en ik denk dat mijn moeder diep vanbinnen besepte dat dit gewoon mijn manier was, maar ze klonk wel boos. Ik hoorde dingen in haar stem die ze nooit hardop zou durven zeggen omdat ze onze relatie voor altijd zouden beschadigen. Dat heb ik geaccepteerd. Ze had genoeg geleden. Haar verbittering was terecht. We hebben de eerste dagen weinig met elkaar gepraat, maar we kwamen al snel in een soort ritme.

Slapen in mijn oude kamer heeft herinneringen in me naar boven gebracht. Als kind glipte ik 's avonds vaak uit bed. Dan ging ik bij het raam zitten om naar mijn vader te kijken als hij naar de mijn vertrok. Voor elke nachtdienst kwam hij even naar mijn kamer. Ik mocht dan een speeltje uitzoeken om in zijn lunchtrommel te stoppen. Hij zei dat hij aan me zou denken als hij hem opendeed en dat hij tijdens zijn lunchpauze bij mij zou zijn in mijn dromen. Hij praatte niet veel met me. Ook niet met mijn moeder, trouwens. Maar hij wist hoe belangrijk kleine dingen kunnen zijn voor een kind, en hij kwam me altijd even instoppen voor hij naar zijn werk ging. Ik zou heel graag willen dat mijn vader er nog was om met hem te kunnen praten. Hij was geen wetenschapper, maar hij had een heldere kijk op de dingen. Met mijn moeder kon ik het niet over dit soort dingen hebben.

We hebben een paar dagen korte, maar prettige gesprekken gevoerd – een welkome afwisseling van de beleefde opmerkingen over het eten die we sinds mijn komst maakten. Maar mijn werk was geheim, en ik deed mijn best om de dingen die me bezighielden uit de weg te gaan. Dat werd met de week eenvoudiger, en ik besepte dat ik meer tijd besteedde aan het ophalen van herinneringen aan dingen die ik in mijn jeugd verkeerd had gedaan, dan dat ik aan de hand dacht.

Pas na een kleine maand heb ik een wandelingetje gemaakt naar de plek waar ik hem voor het eerst had gezien. Het gat was al lang geleden dichtgegooid en er groeiden inmiddels weer boompjes in de aarde en tussen de rotsen. Er was niks meer te zien. Ik heb doelloos

rondgelopen tot het avond werd. Waarom had juist ík de hand gevonden? Er waren toch vast nog wel meer gaten dan alleen dat ene waarin ik terecht was gekomen? Waarom had niemand die gevonden? En waarom was het op die dag gebeurd? De hand had daar al millennia liggen sluimeren. Waarom tóén? Wat was er twintig jaar geleden anders geweest dan al die duizenden jaren ervoor?

Toen drong het tot me door. Dát was de vraag die ik moest stellen. Ik moest erachter zien te komen wát de hand had geactiveerd.